

DOI 10.26886/2520-7474.3(67)2025.3

UDC: 374.091.3:780.616.432-053.6

**PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING THE ARTISTIC AND
AESTHETIC EXPERIENCE OF ADOLESCENT STUDENTS IN THE
PROCESS OF PIANO TEACHING**

Oksana Suchshenko

<https://orcid.org/0009-0002-6442-7890>

e-mail: oksana2107s@ukr.net

Faculty of arts Anatolii Avdievskii Dragomanov Ukrainian State University,
Kyiv, Ukraine

The article is devoted to highlighting the pedagogical conditions for the formation of artistic and aesthetic experience of adolescents through piano training. The research material reviews psychological and pedagogical sources on the phenomenon under study, and reflects an analysis of interpretations of the definitions of "conditions" and "pedagogical conditions". Substantiated pedagogical conditions for the formation of artistic and aesthetic experience of adolescents: actualization of emotional and aesthetic impressions and feelings of adolescents in the process of perceiving musical works (provides for the activation of the emotional and aesthetic aspect of understanding the artistic and figurative content of a musical work); involving adolescents in cognitive and evaluative activities in the process of artistic and aesthetic comprehension of the content of musical works (provides for systematic motivation of cognitive processes aimed at obtaining and processing musical information and evaluating the artistic and aesthetic essence of musical works); encouraging teenagers to realize the artistic and aesthetic essence of works in their own interpretation (accumulates emotional and aesthetic feelings, assessment, knowledge and comprehension of the artistic content of a musical work in performance).

Key words: *pedagogical conditions, artistic and aesthetic experience, teenagers.*

Аспірантка, Сущенко Оксана. Педагогічні умови формування художньо-естетичного досвіду учнів підліткового віку у процесі фортепіанного навчання / Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна, Київ.

Стаття приурочена висвітленню педагогічних умов формування художньо-естетичного досвіду підлітків у процесі фортепіанного навчання. У матеріалі дослідження здійснено огляд психолого-педагогічних джерел з питань досліджуваного феномену, відображено аналіз трактувань дефініцій «умови» та «педагогічні умови».

Обґрунтовані педагогічні умови формування художньо-естетичного досвіду підлітків: актуалізація емоційно-естетичних вражень та почуттів підлітків у процесі сприймання музичних творів (передбачає активізацію емоційно-естетичного аспекту осягнення художньо-образного змісту музичного твору); залучення підлітків до пізнавально-оцінної діяльності у процесі художньо-естетичного осягнення змісту музичних творів (передбачає систематичне мотивування пізнавальних процесів спрямованих на отримання й обробку музичної інформації та оцінювання художньо-естетичної сутності музичних творів); спонукання підлітків до реалізації художньо-естетичної сутності творів у власній інтерпретації (акумулює емоційно-естетичні почуття, оцінку, пізнання та осмислення художнього змісту музичного твору у виконанні).

Ключові слова: *педагогічні умови, художньо-естетичний досвід, підлітки.*

Вступ. Згідно з положеннями Державної програми "Освіта" (Україна XXI століття), одним із основних напрямів є впровадження новітніх підходів до виховання та формування національних і естетичних цінностей у молодого покоління. Ці аспекти мають пріоритетне значення та регламентуються Конституцією України, Національною доктриною розвитку освіти України, базовими положеннями законів України "Про освіту", "Про позашкільну освіту" та іншими чинними нормативно-правовими документами.

Доля нашої країни в майбутньому визначається світоглядними позиціями, ціннісними орієнтирами молоді. У процесі особистісного розвитку художньо-естетичний досвід відіграє важливу роль, сприяючи безперервному духовному зростанню, а також формуванню інтелектуальних і культурних можливостей людини. Рівень розвитку художньо-естетичного досвіду підростаючого покоління безпосередньо впливає не тільки на їхнє світосприйняття та розуміння цінностей, але й на їхню здатність брати активну участь у мистецькій діяльності. Саме ця залученість є важливим фактором у відродженні, збереженні, передачі та збагаченні мистецьких традицій національної культури.

Аналіз останніх джерел із проблеми. Коло питань, що цікавлять дослідників-науковців у сфері художньо-естетичного контенту музично-виконавської діяльності, є надзвичайно різноманітним. Це сукупність наукових робіт, присвячених: теоретичним аспектам (Л. Гаврілова), творчої самореалізації (О. Олексюк), художньо-виконавської майстерності (В. Крицький, В. Корзун), художньо педагогічних аспектів (О. Ляшенко), психолого-педагогічним особливостям (Л. Гаркуша), формування образної сфери (Л. Мартинюк), різновидам музично-виконавської діяльності (М. Петренко), художньо-аналітичних умінь (В. Вороновська, О. Плотницька, Чи Синьуй), звуко-тембральних

уявлень (Бай Бінь), що забезпечують можливість створення особистісно-індивідуальної музично-виконавської інтерпретації.

Попри значну кількість досліджень, присвячених художньо-естетичним аспектам музичного виконання, на сьогодні бракує комплексного розуміння методичного забезпечення педагогічних умов формування художньо-естетичного досвіду підлітків у процесі фортепіанного навчання.

Мета статті - обґрунтувати педагогічні умови формування художньо-естетичного досвіду підліток у процесі фортепіанного навчання.

Виклад основного матеріалу. Щоб сформулювати художньо-естетичний досвід учнів підліткового віку варто визначити контекстні передумови і залежно від них слідувати встановленим правилам, котрі гарантуватимуть дієвість, успішність та динаміку даного процесу. Визначаючи ключові педагогічні умови, важливо розуміти, що кожна з них має функціонувати у взаємодії з іншими, для створення необхідного середовища, в якому будуть зароджуватися, розвиватися та проявлятися причини явищ і процесів, що безпосередньо впливають на формування художньо-естетичного досвіду.

Для поглибленого розуміння суті досліджуваного питання необхідно визначити ключовий концепт та проаналізувати різноманітні наукові тлумачення дефініції «педагогічні умови». У словниково-довідковій літературі зазначено, що умови є зовнішніми обставинами, які впливають на досягнення мети в процесі діяльності [16]; сукупністю обставин, які є обов'язковими для того, щоб щось стало можливим, існувало або розвивалося. Іншими словами, це фактори, що створюють підґрунтя для певної дії, процесу чи явища [11]. Поняття "педагогічні умови" в сучасних наукових дослідженнях має багатогранне трактування. Згідно з Педагогічним словником (ред. М. Ярмаченко),

означені умови – це сукупність чинників, які впливають на перебіг і результати навчально-виховного процесу. Вони можуть як сприяти розвитку педагогічних явищ, процесів та особистості, так і уповільнювати їх [10].

Звертаючись до поняття «педагогічні умови» сучасні вчені (В. Буряк, О. Дубасенюк, Г. Падалка, Г. Костюк) характеризують його як: система взаємодіючих чинників, які створюють сприятливе середовище для цілеспрямованого навчання з використанням сучасних технологій; динамічні структури, що еволюціонують у процесі навчання; «цілеспрямовано створені чи використані обставини мистецького навчання, що забезпечують можливість досягнення його результативності» [9, с.160.]; особливі форми спілкування між учасниками навчального процесу, спрямовані на розвиток активної позиції учнів.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, під педагогічними умовами ми розуміємо сукупність зовнішніх та внутрішніх чинників, які, будучи педагогічно обґрунтованими, сприяють ефективному досягненню освітніх цілей, у нашому випадку - забезпечують формування художньо-естетичного досвіду підлітків в процесі фортепіанного навчання.

З метою обґрунтування необхідних педагогічних умов формування художньо-естетичного досвіду підлітків ми проведемо порівняльний аналіз попередніх досліджень, присвячених схожій проблематиці. В навчально-педагогічному дискурсі проблема, що нас цікавить, частково розкрита у працях таких дослідників, як: Т. Завадська, Н. Косінська, Т. Скорик, Г. Сотська, Т. Строгаль, Сюй Сінчжоу, О. Шевнюк.

З точки зору Сюй Сінчжоу [13,с.34], для успішного розкриття художньо-естетичного досвіду майбутніх вчителів музичного мистецтва вимагається наявність таких умов: «стимулювання зацікавленого ставлення до художньо-естетичного сегменту (зокрема

самооцінювання, самовдосконалення тощо); спонукання до рефлексії емоційно-сміслового контенту твору; забезпечення взаємозв'язку художньо-естетичного контексту інтерпретації твору та методичного супроводу до його ймовірного викладання».

Суттєвим доробком для нашого дослідження є дисертація Т. Строгаль, у якій авторка виокремлює такі організаційно-педагогічні умови формування емоційно-естетичного досвіду підлітків на уроках музики, як: «активізацію емоційно-естетичної спостережливості через розвиток образної уяви; забезпечення емоційної насиченості процесу навчання; сприяння розвитку індивідуальної картини естетичного сприйняття учнів в процесі аналітичного, інтерпретаційного та рефлексивного вивчення творів мистецтва; забезпечення особистісного ставлення учнів до мистецтва на основі власного досвіду» [12, с.113].

На підставі аналізу теоретичних засад та особливостей нашого дослідження педагогічними умовами формування художньо-естетичного досвіду підлітків в процесі фортепіанного навчання нами визначено:

- актуалізація емоційно-естетичних вражень та почуттів підлітків у процесі сприймання музичних творів;
- залучення підлітків до пізнавально-оцінної діяльності у процесі художньо-естетичного осягнення змісту музичних творів;
- спонукання підлітків до реалізації художньо-естетичної сутності творів у власній інтерпретації.

Перша педагогічна умова - актуалізація емоційно-естетичних вражень та почуттів підлітків у процесі сприймання музичних творів. Її використання передбачає активізацію емоційно-естетичного аспекту осягнення художньо-образного змісту музичного твору.

На думку корифеїв музичної педагогіки, зокрема О. Рудницької та Г. Падалки, взаємодія індивіда з музичним мистецтвом має динамічний характер, що розгортається на емоційному, інтелектуальному та

творчому рівнях. Першочергову роль у цьому зв'язку відіграє емоційно-чуттєва активність школярів, яка виявляється у їхній здатності емоційно відгукуватися на музичні твори, співпереживати, отримувати естетичне задоволення та насолоджуватися взаємодією з мистецтвом [9, с. 127]. О. Рудницька підкреслює, що емоційна складова є фундаментом музичного сприйняття. Відчуття задоволення від звучання музики є доказом того, наскільки важливу роль відіграють емоції та почуття у процесі взаємодії людини з музикою.

Все більше науковців (Г. Костюк, О. Ростовський, Б. Рапацький, О. Рудницька), схиляються до думки, що музика, на відміну інших видів мистецтва, вимагає від слухача активної участі у творчому процесі та стимулює: розвиток емоційної чутливості, уяви; формує естетичні уподобання та переживання, наповнені образами та асоціаціями; відкриває у собі раніше незнані почуття, розвиває здатність розуміти інших, проявляючи емпатію і співчуття.

За переконаннями Г. Костюка - «Через переживання звукової форми музикант йде до осягнення ідейно-художнього змісту. Безпосередньо відзиваючись на музичну структуру твору, організовану за законами художньо-образного мислення...» [6, с. 36].

З метою реалізації означеної педагогічної умови педагогу важливо не лише відкривати перед підлітками естетичну красу твору, а й допомагати їм відчувати повну палітру емоцій, які вона викликає. Повноцінне сприйняття музичного твору неможливе без емоційного відгуку, власне тому створення відповідного емоційного настрою є ключовим завданням педагога.

У процесі навчальної діяльності необхідно: забезпечувати емоційну насиченість кожного уроку, спонукаючи учнів до активного сприйняття та переживання музичних творів; стимулювати емоційний

відгук підлітків, пробуджуючи в них глибокі почуття та яскраві уявлення; формувати емоційну чутливість та збагачувати музичні враження.

Педагогу важливо організувати навчальний процес таким чином, щоб підлітки мали змогу не лише сприймати музику, а й активно взаємодіяти з нею, а саме: розвивати здатність ідентифікувати та вербалізувати емоції, які вона викликає, уміння висловлювати свої музичні враження та отримувати насолоду від власної інтерпретації.

Друга педагогічна умова - залучення підлітків до пізнавально-оцінної діяльності у процесі художньо-естетичного осягнення змісту музичних творів передбачає систематичне мотивування пізнавальних процесів спрямованих на отримання й обробку музичної інформації та оцінювання художньо-естетичної сутності музичних творів.

Під час пізнавальної діяльності будь-який процес пізнання неможливий без ключових психологічних процесів та дій, а саме: первинного сприйняття інформації, її осмислення та розуміння, подальшого узагальнення отриманих знань, їх закріплення в пам'яті та практичного застосування.

Дослідники (Б. Набока, О. Савченко) вважають, що пізнавальна діяльність - це складний процес, який передбачає трансформацію від відсутності знань - до їх набуття, від некомпетентності - до досвідченості, від хаотичних спостережень - до цілеспрямованого дослідження наукових істин [8].

У контексті даного дослідження, згідно з українською дидактикою, пізнавальна діяльність учнів розглядається як ключовий елемент освітнього процесу спрямований на поглиблення, розширення та зміцнення їхніх знань, умінь і навичок [2].

Для успішної та продуктивної музично-пізнавальної діяльності підлітків необхідно передусім розвивати їхній інтерес до пізнання, формувати пізнавальні вміння, які сприятимуть знайомству з

музичними творами, їх опануванню та накопиченню відповідних мистецьких компетентностей.

Варто звернути увагу на позицію С. Горбенка, який зазначає, що кожне вміння розвивається з урахуванням індивідуальних особливостей школярів, формуючись поступово і, в багатьох випадках, вимагаючи поетапного підходу. До того ж, на думку науковця, «...всі вони тісно пов'язані між собою: більш прості є конструюючими елементами складніших і фактично створюють сприятливі умови для їх формування. Тому, вчитель діє в чіткій послідовності та системі, починаючи з найпростіших (визначення загального характеру музичного твору, порівняння з іншими зразками того самого жанру, виділення особливостей та спільних рис, узагальнення, встановлення зв'язків тощо)» [2,с.82].

Зазначимо, оскільки пізнавальна діяльність є складним процесом, вона вимагає від особистості значних інтелектуальних зусиль та напруження. Успішне засвоєння знань передбачає контроль уваги, регулювання емоцій, вольові зусилля та сформовані інтелектуальні уміння. Саме тому активна внутрішня позиція індивіда, як суб'єкта пізнання, відіграє вирішальну роль у навчально-пізнавальному процесі. Найвищим рівнем розвитку суб'єктності реципієнта є прагнення до самореалізації, яке неможливе без формування такої особистісної якості, як пізнавальна активність.

«Активність, будучи умовою пізнання» (за О. Дем'янчук) [4,с.7] формується, розвивається та проявляється через зацікавленість та прагнення до знань, інтенсивну розумову діяльність, морально-вольові якості індивіда, і є динамічним інтелектуальним відгуком на навчально-пізнавальний процес.

У педагогічній науці, спираючись на дослідження О. Гринько, І. Левіної та О. Муковіз, пізнавальну активність ідентифікують як

інтегративну якість індивіда, що знаходить своє відображення в діяльності і забезпечує: мобільність у використанні різноманітних підходів (можливість їхньої адаптації до ситуації, що змінюється); сприяє самостійному й критичному осмисленню нових завдань; відіграє важливу роль у формуванні навчальної мотивації; дає змогу творчо й варіативно передбачати результати навчально-пізнавальної діяльності.

Питання розвитку музично-пізнавальної активності школярів досліджувалося багатьма науковцями, серед яких С. Горбенко, Л. Масол, О. Ростовський, О. Рудницька, Г. Падалка, В. Шульгіна, О. Щолокова та інші. Пізнавальна активність (на думку С. Горбенка) є «передумовою і результатом розвитку того, хто навчається» [2,с.83], а її джерелом є внутрішні потреби, мотиви, інтелектуальні можливості, емоції та вольові якості. За висновком автора, головним рушієм пізнання є зацікавленість, яка стимулює розумову діяльність особистості і сприяє засвоєнню освітнього та виховного потенціалу музичного мистецтва.

За переконаннями дослідників, пізнавальна активність проявляється через: інтерес до музичного твору та процесу його пізнання; здатність аналізувати та оцінювати; розвинене художнє мислення та багатство асоціацій; естетичне сприйняття, гнучкість образного мислення та нестандартні творчі рішення. Пізнавальна активність спрямована на формування та розвиток художньо-творчих здібностей, навичок аналізу художньо-образних та жанрово-стильових особливостей музичних творів, оцінного ставлення до художньо-естетичного осягнення змісту твору та готовності до проблемно-пошукової діяльності.

У сучасному освітньому середовищі дослідники (О. Дубасенюк, О. Вознюк, Н. Волкова, В. Лозова та О. Савченко) підкреслюють роль пошукової навчально-пізнавальної діяльності й проблемного навчання

(Т. Гризоглазова, Ю. Сенько), як вирішального фактора, що забезпечує високу продуктивність та ефективність навчально-виховного процесу, (Г. Падалка) пізнавально-емоційної «функції мистецтва», що «...ґрунтується на здатності художніх образів цілісно відтворювати світ, у всій повноті не тільки інтелектуального його осмислення, а і емоційного осягнення» [9, с.33]. Згідно з О. Соколовою, первинні сприйняття, образи та емоції, що виникають під час взаємодії з мистецтвом, відіграють ключову роль. Їхня насиченість та різноманітність генерують унікальне розуміння образно-емоційного змісту твору.

Важливо врахувати міркування О. Щолокової, яка зазначає, що в процесі пізнавальної музичної діяльності відбувається ціннісна переорієнтація вихованців шляхом «перенесення домінанти із сфери креативності у сферу художніх цінностей, світогляду та світовідчуття, розкриттям естетичних параметрів художніх творів та вмінням їх оцінювати з естетичної точки зору» [17, с.163]. Таким чином, реалізація другої педагогічної умови відіграє важливу роль у формуванні художньо-естетичного досвіду підлітків та мотивації до пізнавально-виконавської художньо-творчої діяльності, розвитку навичок художньо-оцінювальної рефлексії щодо власних досягнень (об'єктивного аналізу переваг і недоліків), самоконтролю, самооцінки та естетично-оцінних суджень.

У процесі діяльності педагогу важливо: спонукати та мотивувати стійкий інтерес до художньо-пізнавальної активності, накопичувати й збагачувати мистецький тезаурус; формувати потребу в самостійній художньо-оцінній діяльності (вміння аналізувати структуру й оцінювати художньо-образний зміст музичного твору, розпізнавати та усвідомлювати художні засоби музичної виразності); націлювати на естетично-оцінювальну рефлексію та творче самовираження,

надихаючи на пошук нестандартних рішень розв'язання проблемних ситуацій; стимулювати потребу здійснювати самоконтроль своєї пізнавальної діяльності, з метою подальшої самореалізації та самовдосконалення.

Саме тому, навчально-виховний процес варто спрямовувати на особистісне зростання учня, його успіхи, самовираження та розкриття потенціалу; заохочувати до отримання знань для їх подальшого застосування в саморозвитку та практичній діяльності, розвивати не лише засвоєні знання, але й методи їх самостійного здобуття.

Третя педагогічна умова - спонукання підлітків до реалізації художньо-естетичної сутності творів у власній інтерпретації. Художня інтерпретація відображає рівень розуміння твору мистецтва, «особливості його засвоєння й естетичної оцінки інтерпретатором, що реалізується в поєднанні емоційного і логічного, формується в процесі осягнення мистецького твору» [15, с. 34] через розпізнавання та осмислення художньо-сміслових компонентів на основі художнього аналізу, який є важливим способом розуміння художньо-змістовної сутності музичних творів на різних рівнях (від конкретно-чуттєвого до образно-драматургічного), що втілюється у звуковому виконанні [7].

Інтерпретація – це художньо-образне тлумачення учнем музичного твору на основі внутрішнього уявлення його звучання. У контексті нашого дослідження в інтерпретації акумулюються емоційно-естетичні почуття, оцінка, пізнання й осмислення художньої сутності музичних творів, здійснюється відтворення набутих рівнів художньо-естетичного досвіду в його цілісності. Без цих якісних надбань стає неможливим адекватне музичне виконання у художньо-змістовному та художньо-естетичному вимірі.

Звідси випливає, що художньо виразне виконання базується на осягненні змісту музичного твору, логіки взаємозв'язку засобів

виразності (інтонування, звуковидобування, фразування, динаміка, педалізація тощо) та жанрово-стилістичних особливостей. Ця діяльність, як зазначає С. Ліпська, передбачає оволодіння необхідними виконавськими уміннями й навичками, вимагає активізації слухової уваги, музичного мислення, пам'яті, творчої ініціативи, наполегливої праці. Згідно з висновками дослідниці О. Бурської, виконавська діяльність регулюється емоційним інтелектом. Емоційні переживання виконавця відповідають сутності художнього образу музичного твору. Відчуття естетичної насолоди стимулюють продуктивність особистої інтерпретації. Чим краще учень осягає ідею твору, чим сильніше відчуває його естетичну цінність, тим більш повно зможе передати власні суб'єктивно-емоційні переживання та враження у музичному виконанні [1].

На думку М. Давидова, виконавський процес складається з двох ключових моментів – формування концепції та її звукового втілення, що передбачає два основні види діяльності – розуміння художнього змісту музичного твору та його матеріально-звукове відтворення. Процес розуміння спрямований на відбір та інтерпретацію художньої інформації, що міститься в музичному творі. На противагу цьому, процес втілення зосереджений на виборі відповідних засобів виразності та матеріалізації уявного образу твору в звуковій формі. Тому, ключовою рисою музично-виконавської діяльності учнів, на думку дослідника, є наявність у них навичок художньої інтерпретації, що відображають їх здатність до художнього сприйняття, розвиненість емоційної сфери та естетичних уподобань [3].

Слід зазначити, що дану педагогічну умову ми розглядаємо з позиції того, сприйняття та мислення зближує здатність трансформувати художні образи, інтерпретувати та створювати власну виконавську концепцію. Художність, як комплексний феномен (за В.

Корзун) являє собою об'єднання раціональних ознак, властивостей, характеристик і структурних компонентів, через які музика проявляється через свідомість і мислення як інструмент пізнання та відображення реальності, як художній процес, художня форма, художня сутність та художній образ [5]. Художність, як стверджує Л. Темченко, викликає у слухачів яскраві уявлення, пробуджує емоції та почуття, слугує об'єктом пізнання та дарує естетичну насолоду. Саме тому, художність є внутрішнім потенціалом твору, яка реалізується лише через його художньо-інтерпретаційне втілення [14].

Особливе значення у художньому виконанні музичних творів учнями має механізм рефлексії, через який глибше усвідомлюються власні емоційні враження, естетичні почуття, відбувається пізнання, художнє осмислення музичного матеріалу твору, що віддзеркалюється згодом в інтерпретації. Сприймання, прочитання мистецьких творів, як наголошує Г. Падалка, неможливо відділити від рефлексії. А тому спонукання підлітків до рефлексії у процесі формування художньо-естетичного досвіду дозволить їм краще розуміти, усвідомити естетичні цінності, своє ціннісне відношення до музичного твору. Рефлексія є основою виконавського проектування – від художнього задуму до виконавського втілення на основі усвідомлення учнем своїх вражень, почуттів, думок. Важливим є те, що у процесі інтерпретаційної діяльності вона має націлювати підлітків на самоаналіз, самопостереження, самоусвідомлення та саморегуляцію музично-виконавських дій.

У результаті, у процесі реалізації художньо-естетичної сутності музичних творів у інтерпретаційному втіленні активізуються емоційно-естетичний та пізнавально-оцінний аспекти художньо-естетичного досвіду підлітків.

Висновок. Таким чином, впровадження означених педагогічних умов (актуалізація емоційно-естетичних вражень та почуттів підлітків у процесі сприймання музичних творів; залучення підлітків до пізнавально-оцінної діяльності у процесі художньо-естетичного осягнення змісту музичних творів; спонукання підлітків до реалізації художньо-естетичної сутності творів у власній інтерпретації) у навчально-виконавську діяльність підлітків створює фундамент для формування художньо-естетичного досвіду учнів підліткового віку в процесі фортепіанного навчання. Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на визначення критеріїв, показників й рівнів сформованості художньо-естетичного досвіду учнів підліткового віку на заняттях з гри на фортепіано.

Література:

1. Бурська О. П. Феномен музичного переживання та музичний образ: сутність, зміст і психологічні механізми у виконавському контексті / Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Вінниця: 2019. Вип.58. С. 189-195.
2. Горбенко С. С. Основи методики музичної освіти: особистісний дискурс. Навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 206 с.
3. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста : навч. посіб. К. : Муз. Україна, 1997. 321с.
4. Дем'янчук О. Н. Розвиток музичних здібностей у молодших школярів / Початкова школа. 1995. № 4. С. 7-9 .
5. Корзун В. В. Художня інтерпретація музичних творів як вищий щабель виконавської майстерності / Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Сер.: Педагогічні та історичні науки. 2014. Вип. 120. С. 74-79.

6. Костюк О. Г. Сприймання музики і художня культура слухача К. :
Наук. думка, 1965. 122 с.
7. Крицький В. М. Формування уміння художньої інтерпретації у
студентів музичних факультетів педагогічних закладів вищої освіти:
автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 ; Національний педагогічний
ун-т ім. Михайла Драгоманова. К., 1999. 20 с.
8. Набока Б. С. Пізнавальна діяльність як основа розвитку особистості
учня / Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. В.
Радул [та ін.]. Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Вип. 93. С.
111-115.
9. Падалка Г. Педагогіка мистецтва: домінантні аспекти розвитку /
Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки.
2017. Вип. 152. С. 31-37.
10. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна
думка, 2001. 516 с.
11. Словник української мови у 20 томах. Том тринадцятий: Підкуса —
Покірно / Уклад.: І. В. Шевченко та ін.; редкол.: В. А. Широков (голова)
та ін. ; наук. ред. І. В. Шевченко; Інститут мовознавства ім. О. О.
Потебні НАН України; Український мовно-інформаційний фонд НАН
України. Київ: Видавництво "Наукова думка" НАН України, 2022. 935
с.
12. Строгаль Т. Формування емоційно-естетичного досвіду підлітків
на уроках музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2018. 273 с.
13. Сюй Сінчжоу Педагогічні умови впливу на художньо-естетичний
досвід майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю у
процесі вокальної підготовки // Науковий вісник Південноукраїнського
національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.
Випуск 4 (141). Одеса, 2022.С.33-40.

14. Темченко Л. Музично-виконавська майстерність як художньо-педагогічна проблема // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Безлюдний О. І. (гол. ред.) та інші]. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 59. С.147-154.
15. Шикирінська О. А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів: автореф. дис... канд. пед. наук:13.00.04, Вінниця, 2013.187 с.
16. Шинкарук В. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. 742с.
17. Щолокова О. П. Синергетична спрямованість навчального процесу в системі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю: колективна монографія, під заг. ред. А. Козир. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2022. 377 с.

References:

1. Burska O. P. The phenomenon of musical experience and musical image: essence, content and psychological mechanisms in the performance context // Scientific notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi VDP. Series: pedagogy and psychology. Vinnytsia: 2019. Issue 58. P. 189-195.
2. Gorbenko S. S. Fundamentals of musical education methodology: personal discourse. Teaching and methodological manual. Kyiv: Publishing house of M. P. Dragomanov UDU, 2024. 206 p.
3. Davydov M. A. Theoretical foundations of the formation of the performing skill of a bayanist: a teaching manual. Kyiv: Music. Ukraine, 1997. 321p.
4. Dem'yanchuk O. N. Development of musical abilities in younger schoolchildren / Primary school. 1995. No. 4. P. 7-9.
5. Korzun V. V. Artistic interpretation of musical works as the highest level of performing mastery // Scientific notes [of the National Pedagogical

- University named after M. P. Dragomanov]. Ser.: Pedagogical and Historical Sciences. 2014. Issue 120. Pp. 74-79.
6. Kostyuk O. G. Perception of music and the artistic culture of the listener. Kyiv: Nauk. Dumka, 1965. 122 p.
  7. Krytskyi V. M. Formation of the skill of artistic interpretation in students of music faculties of pedagogical institutions of higher education: author's abstract of the dissertation... candidate of pedagogical sciences: 13.00.01; National Pedagogical University named after Mikhail Dragomanov. Kyiv, 1999. 20 p.
  8. Naboka B. S. Cognitive activity as the basis for the development of a student's personality // Scientific notes of the Kyiv Polytechnic University. Series: Pedagogical sciences / ed. V. V. Radul [et al.]. Kirovograd: Kyiv Polytechnic University named after V. Vynnychenko, 2011. Issue 93. Pp. 111-115.
  9. Padalka G. Pedagogy of art: dominant aspects of development / G. Padalka // Scientific notes [Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko]. Series: Pedagogical sciences. 2017. Issue 152. Pp. 31-37.
  10. Pedagogical Dictionary / edited by M. D. Yarmachenko. Kyiv: Pedagogical Thought, 2001. 516 p.
  11. Dictionary of the Ukrainian language in 20 volumes. – Volume thirteen: Pidkusa — Pokirno / Compiled by: I. V. Shevchenko and others; editors: V. A. Shyrov (chairman) and others; scientific editor I. V. Shevchenko; Institute of Linguistics named after O. O. Potebnia of the NAS of Ukraine; Ukrainian Language and Information Fund of the NAS of Ukraine. Kyiv: Publishing House "Scientific Thought" of the NAS of Ukraine, 2022. 935 p.

12. Strogal T. Formation of emotional and aesthetic experience of adolescents in music lessons: dissertation ... candidate of pedagogical sciences: 13.00.02. Kyiv, 2018. 273p.
13. Xu Xingzhou Pedagogical conditions of influence on the artistic and aesthetic experience of future teachers of musical art of Ukraine and China in the process of vocal training // Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky. Issue 4 (141). Odesa, 2022. P.33-40.
14. Temchenko L. Musical and performing skills as an artistic and pedagogical problem // Psychological and pedagogical problems of a rural school: collection of scientific works of the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University / [ed. col.: Bezlyudny O. I. (ed. chief) and others]. Uman: VPC "Vizavi", 2018. Issue 59. P.147-154.
15. Shikyrynska O. A. Preparation of future primary school teachers for artistic and pedagogical interpretation of works of art: author's abstract of dissertation... candidate of pedagogical sciences: 13.00.04, Vinnytsia, 2013.187 p.
16. Shynkaruk V. Philosophical Encyclopedic Dictionary. Kyiv: Abrys, 2002. 742 p.
17. Shchelokova O. P. Synergetic orientation of the educational process in the system of professional training of future teachers of musical art. Transdisciplinary dimension of training of specialists of artistic profile: collective monograph, under the general editorship of A. Kozyr. K.: NPU named after M.P. Dragomanov, 2022. 377 p.

Citation: Oksana Suchshenko (2025). PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING THE ARTISTIC AND AESTHETIC EXPERIENCE OF ADOLESCENT STUDENTS IN THE PROCESS OF PIANO TEACHING. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(67). doi: 10.26886/2520-7474.3(67)2025.3

Copyright Oksana Suchshenko ©. 2025. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this

journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.